

SISÄLLYS

Esipuhe	11
Johdanto	14
Mitä on rikollisuuden psykologia?	14
Mikä on rikos?	18
RIKOLLISUUDEN SELITYKSIÄ	23
Rikollisuuden sosiologiaa pähkinänkuoressa	24
Psykologiset selitysmallit	29
Rikollisuus psykologisena ilmiönä	29
Rikos ja omatunto	30
Turvaton kiintymys	33
Rikoksenteelijän piirteet	37
Rikollisuuden kehityspolku	39
Rikollisuusgeenin metsästys	43
Traumamalli	45
<i>Trauman vaikutukset psyykkiseen ja fyysiseen terveyteen</i>	45
<i>Kaltoinkohtelu ja traumaperäinen stressi</i>	47
<i>Trauma ja aivot</i>	51
Rikollisen käyttäytymisen riskitekijät: yhteenveto	54

RIKOLLISUUDEN MUOTOJA	57
Väkivaltarikokset	58
Johdanto	58
Väkivalta perheessä	59
<i>Perheväkivallan lajit ja yleisyys</i>	59
<i>Lapsen kaltoinkohtelu</i>	67
<i>Kaltoinkohtelun muodot: fyysinen, psykologinen ja seksuaalinen väkivalta ja laiminlyönti</i>	67
<i>Miten kaltoinkohtelun voi tunnistaa?</i>	75
<i>Kaltoinkohtelun oireyhtymiä</i>	78
<i>Kaltoinkohtelun vaikutukset</i>	80
<i>Perheväkivallan selitykset</i>	82
<i>”Minulta paloi päreet” – vuorovaikutuksellinen selitysmalli</i>	82
<i>Pahoinpitelijä psykiatrisesta näkökulmasta</i>	84
<i>Yhteiskunnalliset selitykset</i>	87
<i>Evoluutioteoria</i>	89
<i>Parisuhdeväkivalta</i>	90
<i>Parisuhdeväkivallan uhrit</i>	90
<i>Pahoinpidellyn naisen syndrooma</i>	97
<i>Parisuhdeväkivallan monimuotoisuus</i>	99
<i>Onko pahoinpidelty kumppani hengenvaarassa?</i>	101
<i>Väijyminen (vainoaminen)</i>	103
<i>Mitä väijyminen on?</i>	103
<i>Miten väijyjä toimii?</i>	104
<i>Vaarallinen romanssi</i>	106
<i>Välineelliset ja tunteita ilmaisevat motiivit</i>	109
<i>Väijymiseen puuttuminen</i>	110
<i>Lapsen surmaaminen</i>	113
<i>Henkirikos lapsen kuolinsyynä</i>	113
<i>Isä lapsen surmaajana</i>	116
<i>Äiti lapsen surmaajana</i>	119
<i>Perheensisäisten lapsiin kohdistuvien henkirikosten luokitteluja</i>	122
<i>Lapsensa surmanneen vanhemman oma lapsuus</i>	125
<i>Suomalaisia kertomuksia</i>	126
<i>Vanhemman ja sisaruksen surmaaminen</i>	128
<i>Vanhuksiin kohdistuva väkivalta</i>	135
<i>Kaltoinkohtelua kotona ja laitoksessa</i>	135

Ylisukupolvinen väkivalta ja riippuvuus	136
Kuka joutuu kenen uhriksi?	138
Väkivallan ehkäisy	139
Väkivalta perheen ulkopuolella	140
Henkirikokset	140
Miehet ja naiset tekijöinä	140
Lapset ja nuoret tekijöinä	142
Psyykkiset häiriöt henkirikosten taustalla	146
Henkirikoksen dynamiikka	147
Henkirikosten luokitteluja	150
Työpaikkaväkivalta	154
Sieppaukset	161
Joukkosurmat	166
Tositapauksia	166
Kouluampumiset	171
Voiko joukkosurmaa ehkäistä?	176
Sarjamurhat	178
Sarjamurhaajan muotokuva	178
Sarjamurhaajien elämäntarinoita	185
Lapsesta sarjamurhaajaksi	189
Sarjamurhan tyyppiä	191
Terrorismi	193
Terroristin aseina kauhu ja kuolema	193
Terroristiryhmiä	196
Yksinäiset sudet terroristeina	201
Terrorismin juuret	203
Viharikokset	209
Rikoksenteijän proflointi, vaarallisuus ja mielentila	212
Voiko rikoksenteijöitä profloida?	212
Proflointi poliisin menetelmänä – tiedettä vai taidetta?	212
Sarjoittaminen ja maantieteellinen proflointi	215
Mitä on vaarallisuus?	218
Rikoksenteijöiden vaarallisuuden arviointi	218
Vaarallisuus – vaarallinen käsite?	220
Riskiteijöiden analyysi	223

<i>Rikoksenteikijän persoonallisuus ja vaarallisuus</i>	224
<i>Psykiatristen potilaiden väkivaltariskin arviointi</i>	225
<i>Vaarallisuuden arviointimenetelmiä</i>	228
Rikoksenteikijän mielentilan arviointi	235
<i>Mielentilatutkimuksen tarkoitus</i>	235
<i>Miten tutkimus tehdään?</i>	238
<i>Syyntakeettomat rikoksenteikijät ja psykiatrinen hoito</i>	241
<i>Mielentilatutkimusten ongelmia</i>	243
Seksuaalirikokset	245
Johdanto	245
Raiskaus	245
<i>Millainen on raiskaaja?</i>	245
<i>Raiskaustypologioita</i>	250
<i>Varhaisia luokituksia: viha, valta, sadismi</i>	250
<i>Opportunistinen, aggressiivinen, seksuaalinen ja kostonhaluinen raiskaaja</i> ..	254
<i>Seksuaalisen aggression malli</i>	256
<i>Seksuaalirikollisuuden selitysmallit</i>	258
<i>Yhden ja monen tekijän mallit</i>	258
<i>Retkahduksenestomalli</i>	262
<i>Vihamielinen maskuliinisuus ja seksuaalinen promiskuiteetti</i>	263
<i>Integroidut mallit</i>	264
Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset	269
<i>Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö</i>	269
<i>Hyväksikäytön uhrin</i>	269
<i>Fiksoituneet ja regressiiviset hyväksikäyttäjät</i>	272
<i>Uhrista tekijäksi</i>	273
<i>Hyväksikäytön erityislaji: pedofilia</i>	275
<i>Pedofilian tunnusmerkit</i>	275
<i>Miten pedofiliä valitsee uhrinsa?</i>	277
<i>Pedofilian syyt</i>	279
<i>Insesti</i>	281
<i>Naiset hyväksikäyttäjinä</i>	285
<i>Nuoret hyväksikäyttäjinä</i>	287
<i>Internethyväksikäyttäjät</i>	290

Seksuaalirikosentekijöiden hoito.....	293
<i>Käyttäytymisen muokkaaminen</i>	293
<i>Ajatusten muokkaaminen</i>	294
<i>Lääkkeelliset hoidot</i>	297
<i>Hoidon haasteet</i>	297
Tulien sytyttely	299
Erlaisia sytyttäjiä	299
Motiiviluokitteluja	302
Tuhopolttajan profilointia	306
Sytyttäjien psyykkiset häiriöt	309
Lapset ja nuoret sytyttäjinä	312
Tuhopolttajan perhetausta	313
Petostyyppiset rikokset	315
Varkaus	322
Päihderikollisuus	328
Liikennejuopumus	328
Henkirikos ja päihteet	333
Huumerikokset	335
Kyberrikokset	339

RIKOKSENTEKIJÖIDEN HOITO	345
Rikollisuuden ehkäisy ja rikoksentekijöiden hoito	346
Lapsiin ja perheisiin kohdistuvat ehkäisyohjelmat	346
Nuorten tukeminen	351
Vankeuden ja eristämisen haittavaikutukset	354
Vankeusrangaistus: puolesta ja vastaan	354
Vankilaympäristön luonne, vankilaitsemurhat ja eristämisen haitat	357
Hyvät hoito-ohjelmat	361
Esimerkkejä hoitomenetelmistä	367
Kognitiiviset lähestymistavat	367
Suomalaiset rikoksentekijöiden hoito-ohjelmat	371
Traumapsykoterapia	372
<i>Traumat rikosten taustalla</i>	372
<i>Traumaperäiset stressioireet ja psyykkiset häiriöt</i>	374
<i>Terapian kulku</i>	377
Traumatietoinen hoito vankilassa	381
Lopuksi: trauma ja rikos	384
Lähteet	386
Asiasanahakemisto	425